

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Назва освітнього компонента обов'язковий / вибірковий	Виробнича методична практика обов'язковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Магістр Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова і література
Рік / Семестр/ Курс	1 семестр / IV або II СТН курс
Викладач	Митяй Зоя Олегівна
Профіль викладача	http://filolog.mdpu.org.ua/sklad-dekanatu-filologichnogo-fakul/kafedra-ukrayinskoyi-movi/sklad-kafedri-ukrayinskoyi-movi/mityaj-zoya-olegivna-zaviduvach-kafedri/
Контактний тел.	+8 (097) 73-88-023
E-mail:	mzo63719
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6681
Консультації	<i>Онлайн-консультації:</i> Щоп'ятниці, згідно графіку роботи кафедри української мови

1. АНОТАЦІЯ

Освітній компонент «Виробнича практика (педагогічна)» є невід'ємним складником системи підготовки вчителів англійської мови за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Освітній компонент зорієнтовано на формування творчої особистості вчителя англійської мови, підготовку до здійснення професійної діяльності, отримання міцної практичної бази знань щодо цілей, змісту, методів і засобів навчання, а також способів навчання та виховання на матеріалі цієї іноземної мови, сприяння більш досконалій практичній підготовці здобувачів вищої освіти до реалізації основних професійних функцій вчителя іноземної мови.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою виробничої методичної практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації іншомовного освітнього процесу, формування в них, на базі отриманих в університеті знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності; практичне формування творчих професійних якостей особистості вчителя української мови і літератури старшої ланки навчання, здійснення професійної діяльності відповідно до нового Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 року та концепції НУШ, оволодіння міцними практичними знаннями, навичками та вміннями щодо організації освітнього процесу, безпомилкового визначення цілей і змісту навчання, добору та використання традиційних та інноваційних методів і засобів навчання, а також способів навчання та виховання на матеріалі української мови, реалізація основних професійних функцій учителя української мови в старшій школі, коледжі, університеті.

Завдання освітнього компонента:

- ознайомитися з програмою навчання української мови учнів старшої ланки у ЗСО, коледжів, студентів університету;
- удосконалювати власні професійно-ціннісні якості особистості майбутнього фахівця: професійної компетентності, творчого підходу під час практики;
- поглиблювати теоретичні знання з методики викладання української мови в старшій школі закладу середньої освіти, коледжі, університеті;
- вивчати передовий досвід роботи вчителів ЗСО та провідних майстрів своєї справи (підбирати та аналізувати

експериментальний та теоретичний матеріал для виконання навчально-дослідних, науково-дослідних робіт та подальшої професійної діяльності);

- оволодівати методикою розробки навчально-методичних матеріалів, призначених для використання при підготовці фахівців ступеня вищої освіти «магістр»);
- оволодівати практичними навичками і розвивати власні вміння виконання професійних завдань та обов'язків інноваційного характеру в якості асистента і вчителя, необхідних учителям української мови;
- розвивати вміння організації основних форм навчання в закладі середньої освіти, застосовувати сучасні технології і методи, що сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів старшої школи;
- оволодівати навичками педагогічного спілкування з шкільною та студентською аудиторіями;
- удосконалювати власні морально-етичні якості вчителя закладу середньої освіти, індивідуальний творчий стиль професійної діяльності, формувати в собі потребу в самоосвіті;
- розвивати професійно значущі якості власної особистості;
- виробляти творчий, дослідницький підхід до майбутньої професійної діяльності.

У цілому зазначені завдання спрямовані на отримання здобувачами вищої освіти відповідного досвіду роботи вчителя української мови ЗСО, викладача коледжу, університету, на поглиблення теоретичних знань та розвиток практичних умінь для розв'язання певних проблем, пов'язаних з ефективною викладацькою діяльністю.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Практичні, проблемні; частково-пошукові (евристичний); дослідницькі, інтерактивні.
2. Методи організації виробничої навчальної практики: *стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності шляхом залучення здобувачів до вирішення творчих і проблемних завдань; контролю, взаємоконтролю та самоконтролю; інноваційні методи навчання: презентації, ділові та рольові ігри, використання сучасних ІКТ, підготовка онлайн-тестів із використанням різних платформ і сайтів Інтернету для здійснення контролю знань навчального матеріалу учнями, студентами.*

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Відвідування уроків і виховних заходів здобувачів під час практики – *поточний контроль* (контроль виконання функцій вчителя-практиканта згідно з розкладом класу, студентської групи, за якими закріплений здобувач, виконання завдань *самостійної роботи* – презентації, розробка планів-конспектів уроків, навчальних занять, творчих проєктів,

виховних заходів); *періодичний контроль* – оцінювання навчальної практики; *підсумковий контроль* – диференційований залік.

Формат:

Очний (offline) – у вигляді класно-урочної діяльності.

Змішаний (blended) – шляхом поєднання класно-урочної діяльності і дистанційного навчання учнів.

Дистанційний (online) – у вигляді дистанційних уроків через різні освітні платформи системи Інтернет.

Самостійна робота виконується здобувачами у зручному для них форматі.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ЗДОБУВАЧАМИ ПІД ЧАС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології в професійній діяльності.

ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

Фахові компетентності

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

Компетентності предметної спеціальності (ПК)

ПК1. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, необхідні для професійної та/або інноваційної діяльності.

ПК2. Здатність оперувати методами наукового аналізу та структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методів, прийомів, методик.

ПК5. Здатність використовувати сучасні методи й технології навчання української мови і літератури, англійської мови та зарубіжної літератури доступно транслювати їх у площину навчальних предметів української мови та української літератури, англійської мови та зарубіжної літератури з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

Прогнозовані результати практики

РН1. *Демонструє* вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

РН2. *Демонструє* вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН4. *Формулює* наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, *демонструє* навички їх критичного аналізу, *генерує* нові ідеї, *аргументує* можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

РН5. *Описує* методику розробки освітніх проєктів, *пояснює* зміст та призначення їх етапів, *аналізує* спроможність управління процесом їх впровадження, *прогнозує* очікувані результати.

РН8. *Описує* показники якості педагогічної діяльності, *аналізує* можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, *визначає* індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, *обирає* ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

РН9. *Демонструє* уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

РН12. *Знає та дотримується* умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

РН13. *Демонструє* здатність діяти автономно і в команді.

Програмні результати навчання предметної спеціальності

ПРН1. Орієнтується в різних лінгвістичних напрямках і школах (літературних напрямках і течіях), критично осмислює історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої (літературознавчої) науки, демонструє власну інтерпретацію літературних (мовних) явищ.

ПРН5. Уміє застосовувати поглиблені знання з теорії української мови та літератури, англійської мови та зарубіжної літератури для вирішення професійних завдань, вільно користується спеціальною термінологією в галузі досліджень з української та іноземної філології.

ПРН6. Використовує сучасні технології навчання української мови і літератури, англійської мови та зарубіжної літератури, застосовуючи принципи диференціації та індивідуалізації.

По завершенні освітнього компоненту здобувачі повинні:

- уміти використовувати в професійній діяльності новітні освітні технології, сучасні технічні засоби навчання та різноманітне програмне забезпечення;
- вміти організовувати освітній процес, використовуючи педагогічні технології інклюзивної освіти;
- застосовувати сучасні технології організації освітнього процесу й оцінки досягнень учнів, студентів на різних етапах навчання;
- вміти ефективно конструювати освітній процес;
- вирішувати науково-методичні, навчально-виховні, дослідницько-пошукові професійні завдання з урахуванням вікових та індивідуальних, соціально-психологічних особливостей учнів / студентів і конкретних педагогічних ситуацій;
- застосовувати отримані теоретичні знання під час розв'язання складних педагогічних задач і проблем, уміти прогнозувати, проектувати та моделювати освітній процес;
- вміти самоорганізовуватися, здійснювати рефлексію, самоаналіз та самокорекцію здійснюваної професійної діяльності;
- бути спроможним керувати власними емоційними станами, налагоджувати ефективну комунікацію, роботу в команді та різні види педагогічного партнерства.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Всього годин	Всього кредитів	Робочих тижнів у школі, коледжі / університеті	Робочих годин на один тиждень
--------------	-----------------	---	-------------------------------

135	4,5	10 / 5	8 годин
-----	-----	--------	---------

6. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Політика навчальної дисципліни «Виробнича методична практика» ґрунтується на засадах академічної доброчесності, вимогах до відвідування бази практики та виконання необхідного мінімуму навчальної, виховної, методичної роботи, а саме самостійна розробка планів-конспектів уроків і виховних заходів, розробка презентацій, дидактичних матеріалів.

При вивченні освітнього компонента не допускається: плагіат, використання планів-конспектів уроків інших розробників.

Норми академічної етики: дисциплінованість, взаємоповага, чесність та відповідальність.

Політика щодо дедлайнів та підготовки звітної документації: всі види робіт необхідно виконувати в оговорений термін. Перескладання звіту з практики відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин, наприклад, лікарняний.

Політика щодо відвідування: відвідування бази практики і уроків / занять відповідно до розкладу є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, оф-лайн участь у науково-практичних конференціях, хвороба, міжнародне стажування) практична підготовка може перериватися за погодженням із керівником практики. На уроках / заняттях дотримуватися правил роботи, з повагою ставитися до учнів / студентів, обов'язково вимикати звук гаджетів під час уроку. При оцінюванні враховується активність і творчість здобувачів на практиці. Під час практики створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок здобувачів.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Тижні, завдання	Література	Днів в школі на тиждень	Годин в школі в день	Термін виконання
-----------------	------	-----------------	------------	-------------------------	----------------------	------------------

24	Тема 1. Ознайомлення з учнівським і педагогічним колективами, зі статутом школи, з учителями української мови – керівниками практики від ЗСО. Спостереження за освітнім процесом, розроблення перспективного плану роботи.	Тиждень 1 Вивчення чинних нормативних документів, на яких ґрунтується освітній процес навчального року на старшому етапі в закладах середньої освіти та коледжах. Вивчення критеріїв оцінювання навчальної діяльності старшокласників, учнів коледжів. Спостереження за освітнім процесом, спроба оцінювання результатів навчальної діяльності учнів, порівняння власних оцінок з оцінками вчителя, викладача коледжу. Ознайомлення з планом методичної роботи (розробляється методистом за участю заступників директора, педагогів-методистів, обговорюється на	Основна: 1; 2; 6; 8. Допом.: 1; 8; 9;	1	8	впродовж другого навчального семестру (перший періодичний контроль)
----	--	--	--	---	---	---

	педагогічній раді та затверджується директором навчального закладу) на навчальний рік. Тиждень 2 Розуміння основних теорій вивчення української мови та концепції навчальної автономії учнів та її вплив на навчання та учіння. Пошук та використання навчальних ресурсів, що сприяють учінню школярів як на уроках, учнів коледжів на заняттях, так і в позаурочний час. Ідентифікація індивідуальних навчальних труднощів учнів та ознайомлення з різними категоріями учнів з особливими освітніми потребами. Складання карти				
--	--	--	--	--	--

		характеристики особливостей зазначених учнів та відповідних їм методів навчання української мови і літератури. Розроблення фрагментів уроків з використанням міжпредметних зв'язків. Складання плану наукового дослідження (написання дипломної роботи), обговорення його з учителем української мови та літератури в школі, викладачем коледжу (за умови написання дипломної роботи з методики). Тиждень 3 Аналіз сучасної стратегії навчання української мови. Спостереження за освітнім процесом та визначення цілей,				
--	--	---	--	--	--	--

		завдань та результатів учіння на уроках (заняттях) української мови. Порівняння власних нотаток з нотатками вчителя. Оцінювання та добір навчальних матеріалів для учнів відповідно до цілей та завдань уроку, а також конкретного навчального контексту. Складання здобувачами вищої освіти індивідуального плану роботи з науково-методичною проблемою, над якою працює педагогічний колектив: написання реферату, повідомлення на семінарі, науково-практичній конференції, виступ на засіданні педради, публікація в періодиці тощо. Участь у роботі шкільних, міжшкільних та районних методичних				
--	--	--	--	--	--	--

		об'єднань (коледжу), семінарів, конференцій, педагогічних читань; розробку окремих проблем, пов'язаних з удосконаленням навчально-виховної роботи; проведення експериментальних досліджень; підготовку доповідей, огляд і реферування методичних журналів, збірників, публікацій статей методичного змісту викладачів ЗВО; ознайомлення з передовим педагогічним досвідом ЗСО.				
40	Тема 2. Виконання функціональних обов'язків учителя іноземної мови: провадження навчальної, методичної, виховної діяльності, конструювання планів-конспектів уроків	Тиждень 4 Спостереження за освітнім процесом з метою визначення видів завдань уроку, запропонованого вчителем, викладачем коледжу. Розроблення тестів поточної	Основна: 11-14; Допом.: 2-7; 10-14;	1	8	впродовж другого навчального семестру (перший періодичний контроль)

		успішності та тестів досягнень, що повністю відповідають Державним програмам з української мови та літератури, Загальноєвропейським рекомендаціям з мовної освіти. Добір завдань та тестів з наявних онлайн чи друкованих джерел для оцінювання навчальних досягнень учнів, за потреби адаптації чи доповнення матеріалу. Тиждень 5-6 Спостереження за освітнім процесом, діагностика, узагальнення помилок та труднощів учнів, оцінка організації освітнього процесу та навчальної діяльності учнів. Розробка фрагменту уроку з української мови з наданням допомоги				
--	--	--	--	--	--	--

		учням зрозуміти свої помилки та знайти шляхи їх усунення. Оснащення учнів інструментами оцінювання власного досвіду та навчальних досягнень. Проведення анкетування учнів старших класів та коледжів щодо ефективності методів оцінювання, що застосовуються вчителем. Аналіз анкет. Участь у методичних об'єднаннях вчителів української мови та літератури (за планом проведення методоб'єднань). Тиждень 7 Спостереження за освітнім процесом, діагностика, узагальнення помилок та труднощів учнів, оцінка організації освітнього процесу та навчальної				
--	--	---	--	--	--	--

		діяльності учнів. Відвідування уроків вчителя української мови з метою підвищення педагогічної майстерності. Розробка фрагменту року з української мови. Виявлення слабких і сильних моментів методики вчителя. Виступ з доповіддю на методичному об'єднанні вчителів української мови і літератури в школі з теми дослідження. Розробка дидактичних матеріалів до фрагментів уроків. Тиждень 8 Розробка та проведення (за необхідністю) власних фрагментів уроків. Обговорення їх з учителем української мови в школі. Розроблення презентацій до фрагментів уроків.				
--	--	---	--	--	--	--

		Участь у методичних оперативках (за річним планом роботи школи, коледжу, планом роботи МО). Участь здобувачів вищої освіти у семінарах-практикумах (за планом методоб'єднань, підготовка реферату або доповіді). Участь у Школах передового досвіду. Оформлення буклету з описом передового досвіду (творча лабораторія педагога-майстра).				
16	Тема 3. Виконання функціональних обов'язків учителя української мови: провадження навчальної, методичної, виховної діяльності, конструювання планів-конспектів уроків, підготовка звітної документації	Тиждень 9 Дослідження змін та новацій в роботі вчителів-словесників. Розширення власного діапазону навчальних прийомів навчання української мови у старшій школі шляхом спостереження	Основна: 3; 4; 11-14; Допом.: 2-7; 10-14;	1	8	впродовж другого навчального семестру (перший періодичний контроль)

		за веденням уроків колег. Розробка фрагменту уроку з української мови і літератури в старшій школі (коледжі). Проведення (за виробничою можливістю і необхідністю) власних фрагментів уроків. Проведення тестування остаточних знань учнів з мовознавчого аспекту, що є предметом власного наукового дослідження, аналіз виконаних завдань, визначення труднощів і недоліків. Розроблення дидактичних матеріалів до фрагментів уроків. Тиждень 10 Аналіз сучасних методів навчання української мови на старшому етапі у ЗСО, коледжах. Підготовка презентації з				
--	--	---	--	--	--	--

		використання сучасних методів навчання української мови. Використання різних методів навчання на практиці. Визначення переваг і недоліків цих методів у конкретному колективі. Виступ на методичному об'єднанні вчителів української мови та літератури. Визначення переваг та недоліків змішаного типу навчання в ЗСО при вивченні української мови. З'ясування специфіки використання електронних освітніх платформ(Moodle, Google Classroom) та сервісів Zoom, Skype, Jamboard, Canva, Mentimeter, Kahoot. Quizz на заняттях української мови. Підготовка звітної документації, участь у педраді школи із				
--	--	---	--	--	--	--

		затвердження оцінки та характеристики практики.				
40	Тема 4. Виконання функціональних обов'язків асистента викладача кафедри української мови: провадження навчальної, методичної, виховної діяльності, конструювання планів-конспектів уроків, підготовка звітної документації	Тиждень 11 Вивчення чинних нормативних документів, на яких ґрунтується освітній процес навчального року у закладах вищої освіти. участь у настановних зборах; ознайомлення з діяльністю кафедри, на якій організовано методичну практику, її кадровим складом, посадовими обов'язками співробітників, планами роботи; ознайомлення з документацією кафедри; формування уявлень про сутність викладацької роботи у ЗВО; ознайомлення з сучасним рівнем педагогічної діяльності у	Основна: 3; 4; 11-14; Допом.: 2-7; 10-14;	1	8	

		ЗВО; складання індивідуального плану роботи; планування роботи на тиждень; спостереження над навчальним процесом із сучасної української мови в аспекті зв'язку теорії і практики викладання лінгвістичних дисциплін; вивчення особливостей робочої програми, силабусів, порядку і форми планування занять; вивчення системи навчальних засобів з української мови, зокрема структури, змісту і прийомів використання чинних підручників і посібників; аналіз дій досвідчених викладачів кафедри, їхньої педагогічної майстерності, технології підготовки і проведення лекційних і практичних				
--	--	---	--	--	--	--

		занять, позааудиторних заходів тощо; спостереження над специфікою роботи студентів на заняттях з української мови, визначення їхніх індивідуальних здібностей, рівня успішності та динаміки опанування програмового матеріалу. Тиждень 12-13 Ознайомлення з навчальною роботою (зі структурою і складом кафедри та системою роботи її професорсько-викладацького колективу); ознайомлення з конкретними темами лекційних і семінарських занять навчальних дисциплін, закріплених за кафедрою, що їх викладають у поточному семестрі; опанування				
--	--	--	--	--	--	--

		передових технологій викладацької діяльності. ознайомлення з методичною базою кафедри; добір дидактичних матеріалів, використання мультимедійних і технічних засобів навчання; робота з активізації дистанційного навчання; ознайомлення з інтерактивними методами роботи; підготовка до тестового контролю; проведення консультацій з певної навчальної дисципліни; допомога в проведенні факультетських лінгвістичних олімпіад і творчих конкурсів; підготовка та проведення позааудиторних заходів в академічній групі та на факультеті; взаємовідвідування				
--	--	---	--	--	--	--

		занять і позааудиторних заходів; добір завдань для самостійної роботи студентів; участь у науково-методичних семінарах кафедри; керівництво навчальною діяльністю студентського колективу; формування вмінь професійно реагувати на зміну обставин, самостійно приймати рішення і бути за них відповідальним. Тиждень 14 Ознайомлення з виховною роботою: проведення поточної організаційно-педагогічної роботи зі студентами; організація постійного спілкування зі студентами групи; підготовка матеріалів до позааудиторних заходів у групі чи на факультеті; відвідування та аналіз позааудиторних заходів				
--	--	--	--	--	--	--

		студентів. Проведення психолого-педагогічного вивчення окремих студентів групи та складання психолого-педагогічної характеристики групи. Тиждень 15 Ознайомлення з науково-дослідною роботою (наукова тема кафедри, індивідуальні наукові теми науково-педагогічних працівників, роботою студентських наукових гуртків, проведення наукових семінарів тощо). Вивчення наукової та методичної літератури для вдосконалення роботи викладача-філолога; визначення на основі методів науково-педагогічного пошуку стану певної актуальної проблеми методичного чи психолого-				
--	--	---	--	--	--	--

		педагогічного характеру (спостереження, опитування, анкетування, тестування тощо); виконання індивідуальних дослідницьких завдань (збирання фактичного матеріалу для написання своєї наукової роботи); застосування методів дослідження у виконанні індивідуального дослідницького завдання під час практики за обраною методичною проблемою та якісне оформлення підсумків дослідження.				
--	--	--	--	--	--	--

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Тиждень 1

Вивчення чинних нормативних документів, на яких ґрунтується освітній процес навчального року на старшому етапі в закладах середньої освіти та коледжах. Вивчення критеріїв оцінювання навчальної діяльності старшокласників, учнів коледжів. Спостереження за освітнім процесом, спроба оцінювання результатів навчальної діяльності учнів, порівняння власних оцінок з оцінками вчителя, викладача коледжу. Ознайомлення з планом методичної роботи (розробляється методистом за участю заступників директора, педагогів-методистів, обговорюється на педагогічній раді та затверджується директором навчального закладу) на навчальний рік.

Тиждень 2

Розуміння основних теорій вивчення української мови та концепції навчальної автономії учнів та її вплив на навчання та учіння.

Пошук та використання навчальних ресурсів, що сприяють учінню школярів як на уроках, учнів коледжів на заняттях, так і в позаурочний час.

Ідентифікація індивідуальних навчальних труднощів учнів та ознайомлення з різними категоріями учнів з особливими освітніми потребами. Складання карти характеристики особливостей зазначених учнів та відповідних їм методів навчання української мови і літератури.

Розроблення фрагментів уроків з використанням міжпредметних зв'язків.

Складання плану наукового дослідження (написання дипломної роботи), обговорення його з учителем української мови та літератури в школі, викладачем коледжу (за умови написання дипломної роботи з методики).

Тиждень 3

Аналіз сучасної стратегії навчання української мови. Спостереження за освітнім процесом та визначення цілей, завдань та результатів учіння на уроках (заняттях) української мови. Порівняння власних нотаток з нотатками вчителя.

Оцінювання та добір навчальних матеріалів для учнів відповідно до цілей та завдань уроку, а також конкретного навчального контексту.

Складання здобувачами вищої освіти індивідуального плану роботи з науково-методичною проблемою, над якою працює педагогічний колектив: написання реферату, повідомлення на семінарі, науково-практичній конференції, виступ на засіданні педради, публікація в періодиці тощо. Участь у роботі шкільних, міжшкільних та районних методичних об'єднань (коледжу), семінарів, конференцій, педагогічних читань; розробку окремих проблем, пов'язаних з удосконаленням навчально-виховної роботи; проведення експериментальних досліджень; підготовку доповідей, огляд і реферування методичних журналів, збірників, публікацій статей методичного змісту викладачів ЗВО; ознайомлення з передовим педагогічним досвідом ЗСО.

Тиждень 4

Спостереження за освітнім процесом з метою визначення видів завдань уроку, запропонованого вчителем, викладачем коледжу. Розроблення тестів поточної успішності та тестів досягнень, що повністю відповідають Державним програмам з української мови та літератури, Загальноєвропейським рекомендаціям з мовної освіти.

Добір завдань та тестів з наявних онлайн чи друкованих джерел для оцінювання навчальних досягнень учнів, за потреби адаптації чи доповнення матеріалу.

Тиждень 5-6

Спостереження за освітнім процесом, діагностика, узагальнення помилок та труднощів учнів, оцінка організації освітнього процесу та навчальної діяльності учнів. Розробка фрагменту уроку з української мови з наданням допомоги учням зрозуміти свої помилки та знайти шляхи їх усунення. Оснащення учнів інструментами оцінювання власного досвіду та навчальних досягнень.

Проведення анкетування учнів старших класів та коледжів щодо ефективності методів оцінювання, що застосовуються вчителем. Аналіз анкет.

Участь у методичних об'єднаннях вчителів української мови та літератури (за планом проведення методоб'єднань).

Тиждень 7

Спостереження за освітнім процесом, діагностика, узагальнення помилок та труднощів учнів, оцінка організації освітнього процесу та навчальної діяльності учнів. Відвідування уроків вчителя української мови з метою підвищення педагогічної майстерності. Розробка фрагменту уроку з української мови. Виявлення слабких і сильних моментів методики вчителя. Виступ з доповіддю на методичному об'єднанні вчителів української мови і літератури в школі з теми дослідження. Розробка дидактичних матеріалів до фрагментів уроків.

Тиждень 8

Розробка та проведення (за необхідністю) власних фрагментів уроків. Обговорення їх з учителем української мови в школі. Розроблення презентацій до фрагментів уроків. Участь у методичних оперативках (за річним планом роботи школи, коледжу, планом роботи МО).

Участь здобувачів вищої освіти у семінарах-практикумах (за планом методоб'єднань, підготовка реферату або доповіді).

Участь у Школах передового досвіду. Оформлення буклету з описом передового досвіду (творча лабораторія педагога-майстра).

Тиждень 9

Дослідження змін та новацій в роботі вчителів-словесників.

Розширення власного діапазону навчальних прийомів навчання української мови у старшій школі шляхом спостереження за веденням уроків колег. Розробка фрагменту уроку з української мови і літератури в старшій школі (коледжі). Проведення (за виробничою можливістю і необхідністю) власних фрагментів уроків. Проведення тестування остаточних знань учнів з мовознавчого аспекту, що є предметом власного наукового дослідження, аналіз виконаних завдань, визначення труднощів і недоліків. Розроблення дидактичних матеріалів до фрагментів уроків.

Тиждень 10

Аналіз сучасних методів навчання української мови на старшому етапі у ЗСО, коледжах. Підготовка презентації з використання сучасних методів навчання української мови. Використання різних методів навчання на практиці. Визначення переваг і недоліків цих методів у конкретному колективі. Виступ на методичному об'єднанні вчителів української мови та літератури.

Визначення переваг та недоліків змішаного типу навчання в ЗСО при вивченні української мови. З'ясування специфіки використання електронних освітніх платформ(Moodle, Google Classroom) та сервісів Zoom, Skype, Jamboard, Canva, Mentimeter, Kahoot. Quizz на заняттях української мови.

Проходження практики у вищому навчальному закладі (5 тижнів)

Тиждень 11

Вивчення чинних нормативних документів, на яких ґрунтується освітній процес навчального року у закладах вищої освіти. участь у настановних зборах;
ознайомлення з діяльністю кафедри, на якій організовано методичну практику, її кадровим складом, посадовими обов'язками співробітників, планами роботи;
ознайомлення з документацією кафедри; формування уявлень про сутність викладацької роботи у ЗВО; ознайомлення з сучасним рівнем педагогічної діяльності у ЗВО; складання індивідуального плану роботи; планування роботи на тиждень; спостереження над навчальним процесом із сучасної української мови в аспекті зв'язку теорії і практики викладання лінгвістичних дисциплін; вивчення особливостей робочої програми, силабусів, порядку і форми планування занять; вивчення системи навчальних засобів з української мови, зокрема структури, змісту і прийомів використання чинних підручників і посібників; аналіз дій досвідчених викладачів кафедри, їхньої педагогічної майстерності, технології підготовки і проведення лекційних і практичних занять, позааудиторних заходів тощо; спостереження над специфікою роботи студентів на заняттях з української мови, визначення їхніх індивідуальних здібностей, рівня успішності та динаміки опанування програмового матеріалу.

Тиждень 12-13

Ознайомлення з навчальною роботою (зі структурою і складом кафедри та системою роботи її професорсько-викладацького колективу); ознайомлення з конкретними темами лекційних і семінарських занять навчальних дисциплін, закріплених за кафедрою, що їх викладають у поточному семестрі; опанування передових технологій викладацької діяльності. ознайомлення з методичною базою кафедри; добір дидактичних матеріалів, використання мультимедійних і технічних засобів навчання; робота з активізації дистанційного навчання; ознайомлення з інтерактивними методами роботи; підготовка до тестового контролю; проведення консультацій з певної навчальної дисципліни; допомога в проведенні факультетських лінгвістичних олімпіад і творчих конкурсів; підготовка та проведення позааудиторних заходів в академічній групі та на факультеті; взаємовідвідування занять і позааудиторних заходів; добір завдань для самостійної роботи студентів; участь у науково-методичних семінарах кафедри; керівництво навчальною діяльністю студентського колективу; формування вмінь професійно реагувати на зміну обставин, самостійно приймати рішення і бути за них відповідальним.

Тиждень 14

Ознайомлення з виховною роботою: проведення поточної організаційно-педагогічної роботи зі студентами; організація постійного спілкування зі студентами групи; підготовка матеріалів до позааудиторних заходів у групі чи на факультеті; відвідування та аналіз позааудиторних заходів студентів. Проведення психолого-педагогічного вивчення окремих студентів групи та складання психолого-педагогічної характеристики групи.

Тиждень 15

Ознайомлення з науково-дослідною роботою (наукова тема кафедри, індивідуальні наукові теми науково-педагогічних працівників, роботою студентських наукових гуртків, проведення наукових семінарів тощо). Вивчення наукової та методичної літератури для вдосконалення роботи викладача-філолога; визначення на основі методів науково-педагогічного пошуку стану певної актуальної проблеми методичного чи психолого-педагогічного характеру (спостереження, опитування, анкетування, тестування тощо); виконання індивідуальних дослідницьких завдань (збирання фактичного матеріалу для написання своєї наукової роботи); застосування методів дослідження у виконанні індивідуального дослідницького завдання під час практики за обраною методичною проблемою та якісне оформлення підсумків дослідження.

Упродовж 15 тижня – підготовка звітної документації.

ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

БЛОК I. Навчальна робота в школі / коледжі/ університеті

Складання тематичного плану уроків / занять на основі планів учителів / викладачів. Планування окремих уроків / занять та серій уроків / занять спільно з методистом-учителем або у формі консультації з ним. Відвідування уроків / занять учителів / викладачів та студентів-практикантів. Проведення поелементного та комплексного аналізу відвіданих уроків за схемою. Виготовлення наочності, роздавального дидактичного матеріалу. Дотримання психолого-педагогічних та гігієнічних вимог до уроку / заняття. Проведення психолого-педагогічного аналізу уроку. Проведення додаткових занять або консультацій з учнями, які відстають у навчанні, та з учнями з особливими освітніми проблемами.

БЛОК II. Виховна робота в школі/ коледжі / університеті

Планування на період педагогічної практики роботи з класом (на основі плану роботи школи і класного керівника та з урахуванням можливостей і здібностей студента) / зі студентською групою. Планування та підготовка позакласних виховних заходів українською мовою з урахуванням рекомендацій класного керівника та вчителя / викладача української мови. Проведення позакласних виховних заходів за планом. Відвідування та аналіз позакласних виховних заходів, що проводяться вчителями школи, студентами-практикантами / кураторами студентських груп.

БЛОК III. Науково-дослідницька робота в школі / коледжі / університеті

Проведення психолого-педагогічних досліджень з метою вивчення особистості учня / студента, виконання науково-дослідницьких завдань (за вибором), участь у психолого-педагогічних, наукових і методичних семінарах (виступ із підготовленою доповіддю з окремого питання, участь в обговоренні інших питань), проведення експериментів за курсовими та дипломними дослідженнями, розроблення комплексів вправ з української мови для старшої школи, коледжу, університету.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Розподіл балів за освітніми компонентами

Максимальна кількість балів – 100 (за дисциплінами українська мова – 35 балів, українська література – 35 балів, англійська мова – 30 балів).

ДО ЗАГАЛЬНОЇ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ (ЩОДЕННИКА З ПРАКТИКИ) СТУДЕНТИ ДОДАЮТЬ:

- 2 плани-конспекти залікових уроків з української мови (старша школа / коледж);
- 1 план-конспект залікового заняття з української мови (вища школа);
- 1 сценарій виховного заходу;

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуальних завдань.

Загальна і характерна форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником від бази практики в друкованому вигляді.

Письмовий звіт разом з іншими документами, установленими Університетом, подається на рецензування керівнику практики від кафедри.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, питання охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури та інші. Оформлюється звіт відповідно до вимог, які встановлює Університет.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ВИДАМИ ЗАВДАНЬ

Максимальна кількість балів – 100 (за дисциплінами українська мова – 35 балів, українська література – 35 балів, англійська мова – 30 балів).

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та критерії до їх зарахування
Складання портфоліо / презентації-звіту	5 балів за повне портфоліо з усіма виконаними завданнями та розробками практики (2 бали – за часткове наповнення портфоліо, яке не містить дидактичних розробок, розробок фрагментів уроків / занять, презентацій; 3 бали – за часткове наповнення портфоліо, яке містить копії нормативних документів, дидактичні розробки, розробки фрагментів уроків / занять, проте не в повному обсязі, не містить презентацій; 4 бали – за наповнення портфоліо, яке містить копії нормативних документів, копії статей за фахом, опрацьованих під час практики, дидактичні розробки, розробки фрагментів уроків / занять, презентації, проте не в повному обсязі; 5 балів – за наповнення портфоліо, яке містить копії нормативних документів, копії статей за фахом, опрацьованих під час практики, дидактичні розробки, розробки фрагментів уроків / занять, презентації, план-конспект уроку / заняття, комплексні аналізи уроків / занять інших вчителів / викладачів, які відвідав здобувач під час практики
Розробка двох планів-конспектів шкільних уроків із української мови та одного заняття в закладі вищої освіти (додати)	10 балів (2*5 балів) (1 бал – невідповідність структури уроку вимогам його оформлення, помилкове визначення мети навчання, помилкове визначення етапів уроку / заняття, 2 бали – невідповідність структури уроку / заняття вимогам його оформлення, помилкове визначення цілей навчання, визначення етапів уроку / заняття, помилкове визначення цінності мовного і мовленнєвого

	матеріалу, помилково визначена результативність уроку, 3 бали – відповідність структури уроку вимогам його оформлення, проте з неточністю, визначення цілей навчання, але без зазначення шляхів їх реалізації, визначення етапів уроку / заняття, помилково визначена результативність уроку / заняття, 4 бали – неточна відповідність структури уроку / заняття вимогам його оформлення, визначення мети навчання, визначення етапів уроку / заняття, визначення цінності мовного і мовленнєвого матеріалу, 5 балів - відповідність структури вимогам його оформлення, належне визначення цілей навчання та шляхів їх реалізації, правильне визначення етапів уроку / заняття з їх детальною характеристикою, зазначення мотиваційного потенціалу, визначення форми проведення уроку, відповідність використаних прийомів поставленим цілям
Самоаналіз залікового уроку в школі, коледжі та заняття у закладі вищої освіти з рецензією та оцінкою вчителя / методиста	2 бали (1 бал – за цікаву ідею і зміст уроку, не суттєві помилки у структуруванні, незначні порушення структури уроку / заняття – добровільності й зв'язку з навчальним матеріалом уроку / заняття; слабка мотиваційна база заходу; 2 бали – за цікаву ідею і зміст уроку / заняття, високу мотиваційну базу, активну участь старшокласників / студентів в розробці й проведенні заходу; використання дидактичних матеріалів, вміле застосування інноваційних засобів навчання; використання інтерактивних методів навчання
Написання аналізу відвіданого уроку / заняття з української мови	3 бали (1 бал – невідповідність структури аналізу уроку вимогам його

	оформлення, помилкове визначення мети, невідповідність структури аналізу уроку / заняття вимогам його оформлення, помилкове визначення цілей навчання, визначення етапів уроку, помилково визначена результативність уроку, 2 бали – відповідність структури аналізу уроку вимогам його оформлення, проте з неточністю, визначення цілей навчання, але без зазначення шляхів їх реалізації, визначення етапів уроку / заняття, помилкове визначення цінності мовного і мовленнєвого матеріалу, помилково визначена результативність уроку, 3 бали – неточна відповідність структури аналізу уроку / заняття вимогам його оформлення, визначення цілей навчання, визначення етапів уроку.
Оформлення буклету з описом передового досвіду (творча лабораторія педагога-майстра)	5 балів (1 бал – недосконалість структури буклету щодо вимог його оформлення, помилкове визначення мети дослідження творчої лабораторії учителя, , 2 бали – невідповідність структури аналізу етапів зросту та педмайстерності вчителя-словесника, помилкове визначення завдань висвітлення шляхів майстерності роботи учителя. 3 бали - відповідність структури буклету відповідно до вимог його оформлення, належне визначення мети та завдань висвітлення шляхів методичної роботи учителя-словесника.
Доповідь на методичному об'єднанні вчителів української мови та літератури в ЗСО або стаття в презентації	5 балів
Розробка дидактичних матеріалів до фрагментів уроків (додати фото/скріншоти матеріалів)	3 бали

Розробка презентацій до фрагментів уроків / занять (додати)	2 бали
Всього	35 балів

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Студенту, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених Університетом. Студент, який в останнє отримав негативну оцінку з практики в комісії, відраховується з Університету наказом ректора за поданням декана факультету Університету за погодженням зі студентським самоврядуванням.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Основна

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи : навчально-методичний посібник (для викладачів, аспірантів, студентів магістратури] / Л. В. Артемова. К. : Кондор, 2008. 272 с.
2. Вища освіта в Україні : навч. посіб. / В. Г. Кремінь, С. М. Ніколаєнко, М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, А. М. Гуржій, М. З. Згуровський, К. М. Левківський, В. Л. Петренко, В. П. Погребняк; За ред. В. Г. Кременя, С. М. Ніколаєнка. К. : Знання, 2005. 327 с.
3. Вітвицька С. . Основи педагогіки вищої освіти: підруч. для студ. магістратури / С.С. Вітвицька. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
4. Дороз Н. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі : [навч. посіб. / Вікторія Федорівна Дороз. К. : Центр учбової літератури, 2008. 176 с.
5. Запровадження елементів STEAM-технологій в освітній простір гімназії: методичний посібник/ Ж. В. Федірко, Н. В. Дуняшенко. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с.
8. Інформаційно-комунікативні технології для якісної сучасної освіти. Методичний посібник: Українсько-польський досвід у програмі «Класна школа» / Ред. Вербицька П., Лучинська А., Магерський І. Педан-Слепухіна О. Львів, 2016. 178 с.
9. Коротєєва-Камінська В. О. Викладання української мови та українознавства у вищих навчальних закладах (історичний аспект) : навч. посіб. / В. О. Коротєєва-Камінська. К. : ВП «Професіонал», 2006. 304 с.
10. Положення про освітню програму підготовки здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (наказ від 03.04.2020р. №07/01-05) URL: <https://mdpu.org.ua/osvita/monitoring-yakosti-osv-diynosti/>
11. Семенов О. М. Методика викладання української мови у вищій школі : навч. посіб. / О. М. Семенов, Н. П. Дейниченко. Суми : СУМДПУ, 2012. 216 с.

Допоміжна

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України : [навч.-метод. посіб.] / А. М. Алексюк. К. : Либідь, 1998. 557 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] Флорій Сергійович Бацевич. К. : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.

3. Бедь В. В. Основи наукової організації праці студентів академії [навч.-метод. посіб.] / В. В. Бедь. Ужгород, 2001. 314 с.
4. Бібік Н. М. Компетентністний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Надія Михайлівна Бібік // Компетентністний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи / за заг. ред. О. В. Овчарук. К. : К.І.С., 2004. С. 47–52.
5. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови : навч.-метод. посіб. / Олександр Михайлович Біляєв. К. : Генеза, 2005. 180 с.
6. Богуш А. М. Формування мовної особистості на різних вікових етапах : [монографія] / А. М. Богуш, О. С. Трифонова, О. І. Кисельова, Ж. Д. Горіна, М. Л. Черкасов. Одеса : ПНЦ АПН України, 2008. 272 с.
7. Боднар С. Термінологічний аналіз понять «компетенція» і «компетентність» у педагогіці : сутність та структура / Світлана Боднар // Освіта і управління. 2007. Т. 10. № 2. С. 95–99.
8. Борисенко В. В. Компетентністний та проблемний підходи як компоненти методичної системи навчання української мови фахового спрямування / В. В. Борисенко // Наукові записки : [зб. наук. статей] / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, НАУ пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, 2011. Вип. 97. С. 25–30.
9. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача : [навч. посіб.] / Наталія Юріївна Бутенко. К. : КНЕУ, 2005. 336 с.
10. Володько В. Педагогічна система навчання: теорія, практика, перспективи : [навч.-метод. посіб.] / В. Володько. К. : Педагогічна преса, 2000. 148 с.
11. Гронлунд П. Оцінювання студентської успішності : [навч.-метод. посіб.] / П. Гронлунд, Е. Норман. К. : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 312 с.
12. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання. Відділ сучасних мов, Страсбург. К. : Ленвіт, 2003. 262 с.
13. Закон України «Про вищу освіту». Закон від 01.07.2014 № 1556 -VII. Режим доступу : <http://vnz.org.Ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
14. Компетентністний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та сучасні перспективи ; під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : К. І. С., 2004. 112 с.
15. Копусь О. А. Дидактична стратегія як проект керованої діяльності підготовки майбутніх магістрів-філологів / О. А. Копусь // Наука і освіта. № 1.2011. С. 47–50.

16. Копусь О. А. Зміст та організація процесу формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів філології // О. А. Копусь / Науковий вісник Донбасу : електронне наукове видання. – № 1(17). 2012. Режим доступу: http://alma-mater.luguniv.edu.ua/magazines/elect_v/KN17/12koammf.pdf
17. Луговий В. І. Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні / В. І. Луговий // Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України : матер. методол. семінару. К. : Педагогічна думка, 2009. С. 5–17.
18. Любашенко О. В. Лінгводидактичні стратегії: проектування процесу навчання української мови у вищій школі : [монографія] / Олеся Вадимівна Любашенко. Ніжин : Аспект – Поліграф, 2007. 296 с.
19. Мистецтво бути викладачем: практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флемм, та ін. ; за ред. О. І. Сидоренка. К. : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2003. 144 с.
20. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / В. М. Нагаєв К. : Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
21. Практика в системі фахової освіти вчителя-словесника : навч. посіб. для студ. ВНЗ / О. М. Семенов ; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України, Глухів. держ. пед. ун-т ім. Олександра Довженка. К. : Фенікс, 2008. 285 с.
22. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : [монографія] / Олена Миколаївна Семенов. Суми : Мрія-1, 2005. 404 с.
23. Семенов О. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки) : монографія / за ред. Л. І. Мацько. К. : Педагогічна думка, 2007. 272 с.
24. Філіпченко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : навч. посіб. / А. С. Філіпченко. К. : Академвидав, 2005. 208 с.

14. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Бабак С. В. Компетенція та компетентність як ключові поняття педагогіки. Роль педагогіки у формуванні фахових компетенцій студентів вищих навчальних закладів / С. В. Бабак, К. В. Бабак // Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. Київ, 2016. № 1. С. 59–68. Режим доступу: [mhttp://reposit.unisport.edu.ua/bitstream/handle/787878787/2514/72606-151297-2-PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://reposit.unisport.edu.ua/bitstream/handle/787878787/2514/72606-151297-2-PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Конусі О. А. Зміст та організація процесу формування фахової лінгвометодичної компетентності майбутніх магістрів філології // О. А. Копусь / Науковий вісник Донбасу : електронне наукове видання. 2012. № 1 (17). Режим доступу: [http://alma-](http://alma-maler.liigunlv.ediiua/mega/lneR/elect v/NN 17/ l2koammf.pdf)

[maler.liigunlv.ediiua/mega/lneR/elect v/NN 17/ l2koammf.pdf](http://alma-maler.liigunlv.ediiua/mega/lneR/elect v/NN 17/ l2koammf.pdf)

Копусь О. А. Зміст та організація процесу формування фахової лінгвометодичної компетентності майбутніх магістрів філології // О. А. Копусь / Науковий вісник Донбасу : електронне наукове видання. 2012. № 1 (17). Режим доступу: <http://alma-maler.liigunlv.ediiua/ mega/lneR/elect v/NN 17/ l2koammf.pdf15>.

Лейко С. В. Поняття «компетенція» та «компетентність»: теоретичний аналіз С. В. Лейко // Педагогічний процес: теорія і практика. 2013. Вип. 4. С. 128–135. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2013_4_15

Петренко С. І. Аналіз понять «компетенція» та «компетентність» / С. І. Петренко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології,. –2013. № 2 (28). С. 288–295. Режим доступу: <https://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/2939/1/Analiz%20poniat%20%C2%ABkompetentsiia%C2%BB%20ta%20%C2%ABkompetentnist%C2%BB.pdf>

Alberta Education. Elements of effective teaching practice: Differentiated instruction [Основи ефективного вчителювання: диференційоване викладання]. URL. www.learnalberta.ca/content-teacher/kes/pdf/or_ws_tea_elem_02_diffinst.pdf. (дата звернення: 19.08.2021).